

Original Research

Forecast of Body Image and Self-Critical Levels Based on Early Maladaptive Schemas

Razieh Hosseini^{1*}, Karim Afsharian Nia²

1. Master of Psychology, Islamic Azad University Kermanshah Branch, Iran

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University Kermanshah Branch, Iran

Received: 2018/06/28

Revised: 2018/08/11

Accepted: 2018/08/21

Abstract

Introduction & Purpose: The purpose of this study was to predict body image and self-examination levels based on early maladaptive schemas of married students of Kermanshah University of Azad University that was in the academic year 1995-96.

Methodology: The statistical society consists of married students of Kermanshah Azad University, which is in the academic year 1995-96. The sample size was 200 students who were selected by multistage cluster sampling. The questionnaire of the multidimensional self-relationship questionnaire (Kash, 1990), Yang's maladaptive schemas questionnaire, and self-assessment scale questionnaire (Thompson and Zurroff 2004) were used for data collection.

Results: Growth patterns were measured using the Ulrich test and physical fitness components related to children's health using 540 m long tests, modified flexural tensile test and modified length test. The Ulrich Durable Motor Growth Test (2000) is a revised instrument by Dr. Beverly D Orlech (1985) as a tool for evaluating selected motor skills in children aged 3 to 10 years and older. Object-control skills and selected displacements make up a 12-item test. Moving skills include running, quadrangling, licking, jumping, sliding, manipulation skills including knocking down, throwing at the upper hand side of the shoulder, rolling the object from the bottom of the shoulder.

Conclusion: The presence of maladaptive cognitive schemas may differentiate between those who are self-satisfied with the body image and those who have little or no body image. Having pessimistic views about the image of our bodies and ourselves, causes negative emotions and reduces the person's coping power with negative thoughts. The appearance of such a situation will ultimately lead to a person's own body image and self-harm.

Keywords: Body image, Self-critical levels, Initial maladaptive schemas

Citation: Hosseini Razieh, Afshari Nia Karim, Forecast of Body Image and Self-Critical Levels Based on Early Maladaptive Schemas. Journal of Motor and Behavioral Sciences, Volume 1, Number 2, Autumn 2018, pp. 87-96.

* **Corresponding Author:** Razieh Hosseini, Master of Psychology, Islamic Azad University Kermanshah Branch, Iran

Email: Hosseini_r70@yahoo.com

پیش بینی تصویر بدن و سطوح خود انتقادی بر مبنای طرحواره های ناسازگار اولیه

راضیه حسینی*^۱، کریم افشاری نیا^۲

۱. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

۲. استاد یار گروه روانشناسی بالینی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

دریافت مقاله: ۹۷/۰۴/۰۷ بازنگری مقاله: ۹۷/۰۵/۲۰ پذیرش مقاله: ۹۷/۰۵/۳۰

چکیده

مقدمه و هدف: هدف این پژوهش پیش‌بینی تصویر بدن و سطوح خودانتقادی بر مبنای طرحواره‌های ناسازگار اولیه دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد کرمانشاه که در سال تحصیلی ۹۵ - ۹۶ بود.

روش شناسی: جامعه ی آماری مشتمل بر دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد کرمانشاه که در سال تحصیلی ۹۵ - ۹۶ مشغول تحصیل می باشد. حجم نمونه مورد پژوهش 200 دانشجو بود که با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. از پرسشنامه روابط چند بعدی بدن - خود^۱ (کش، ۱۹۹۰) پرسشنامه طرحواره ناسازگار یانگ، و پرسشنامه مقیاس سطوح خودانتقاد^۲ (تامپسون و زوروف ۲۰۰۴)، برای گردآوری داده ها استفاده شد.

نتایج: نتایج ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون نشان داد بین طرحواره های ناسازگار اولیه با تصویر بدن و خود انتقاد گری در دانشجویان متاهل رابطه منفی وجود دارد. طرحواره های ناسازگار اولیه یکی از مهمترین پیش بین های تصویر بدن و خود انتقاد گری است. **نتیجه گیری:** حضور طرحواره های شناختی ناسازگار ممکن است بین افرادی که از تصویر بدن و خود راضی هستند و آنهایی که از تصویر بدن و خود رضایت کمی دارند تمایز ایجاد کند. وجود دیدگاههای بدبینانه نسبت به تصویر بدن و خود، موجب فراخوانی هیجانات منفی شده و به کاهش توان مقابله شخص با افکار منفی منجر می شود. بروز چنین حالتی در نهایت تصویر بدن و خود منفی در فرد را به دنبال خواهد داشت.

واژگان کلیدی: تصویر بدن، سطوح خودانتقادی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه

ارجاع: حسینی راضیه، افشاری نیا کریم، پیش بینی تصویر بدن و سطوح خود انتقادی بر مبنای طرحواره های ناسازگار اولیه، مجله علوم حرکتی و رفتاری، دوره اول، شماره دوم، پاییز ۱۳۹۷، صفحات ۸۷-۹۶.

نویسنده مسئول: راضیه حسینی، کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

آدرس الکترونیکی: Hosseini_r70@yahoo.com

^۱ MBSRQ

^۲ LOSC

مقدمه

انسان موجودی اجتماعی و نیازمند برقراری ارتباط با دیگران است، به گونه‌ای که بسیاری از نیازهای متعالی و شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌هایش از طریق تعامل بین فردی و ارتباطات اجتماعی ارضا شد به فعل در می‌آید (یوسفی، ۱۳۹۳). اما برقراری این ارتباط برای همه به راحتی ممکن نیست و عواملی مانند: کمبود اعتماد به نفس، ارزیابی دیگران در مورد فرد، ترس از طرد شدن و انتقاد یا عوامل دیگر سبب می‌شود افراد در موقعیت‌های اجتماعی احساس اضطراب کنند. این اضطراب در حالت شدید به اختلالی به نام اضطراب یا هراس اجتماعی^۱ تبدیل می‌شود. افراد دچار اختلال اضطراب اجتماعی از اینکه در موقعیت‌های اجتماعی مورد بررسی و ارزیابی دیگران قرار گیرند، واهمه داشته و ممکن است به صورت خجالت‌آور یا تحقیرآمیز رفتار کنند. این افراد به خاطر ترس، دوری کرده و یا با ناراحتی زیاد آن را تحمل می‌کنند. مؤلفه‌های متعددی در تبیین اختلال اضطراب اجتماعی مطرح شده‌اند. یکی از این متغیرها، نگرانی از تصویر بدنی بوده، تصویر از بدن^۲ یک تصویر ذهنی است که هر فرد از اندازه و شکل بدن خود دارد و نیز احساسی است که فرد نسبت به تک‌تک و کل اعضای بدنش دارد. تصویر ذهنی از بدن خود، نگرانی تکاملی مهم در نوجوانان و جوانان می‌باشد. در این دوران تحولات روان‌شناختی و اجتماعی مهمی اتفاق می‌افتد. به ویژه در دانشجویان که در ارتباط با ظاهر جسمی خود، تحت فشارهای اجتماعی زیادی قرار دارند. تصویر ذهنی را به عنوان تصویری که فرد در ذهن خود از سایز، ظاهر و شکل کلی بدن دارد و احساس وی در مورد این ویژگی تعریف نموده است (کاظمی، ۱۳۹۰). خود انتقادی^۳ از دیگر متغیرهایی است که با احساس حقارت شدید، احساس گناه، بی‌ارزشی و احساس شکست در مطابقت با معیارهای مورد انتظار مشخص می‌شود. خود انتقادی به عنوان داشتن انتظارات بالا از خود و تلاش برای پیشرفت تعریف شده است. افراد خودانتقادگر هنگام روبرو شدن با مانع در راه رسیدن به اهدافشان، بسیار آسیب‌پذیر می‌شوند و مستعد تجربه افسردگی هستند. خود انتقادی بر پایه میزان درون فکنی معیار عمل، در یک

پیوستار قرار می‌گیرد؛ در یک انتهای این پیوستار، نوعی از خود انتقادی وجود دارد که بر استانداردهای به نسبت بیرونی متکی است و در انتهای دیگر آن نوعی از خود انتقادی، که مستلزم استانداردهای درونی است. خود انتقادی مقایسه‌ای^۴ به صورت دید منفی نسبت به خود، به سبب مقایسه خود با دیگران تعریف شده است. در این سطح، تمرکز بر مقایسه نامناسب خود با دیگرانی است که برتر، متخاصم و منتقد به نظر می‌رسند، و در نهایت به نارضایتی و ناراحتی از مواجهه و ارزیابی شدن توسط دیگران منجر می‌شود. خود انتقادی درونی شده به صورت دید منفی نسبت به خود، به سبب مقایسه خود با دیگران تعریف شده است. یانگ با بسط رفتار درمانی شناختی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را مطرح ساخت. به اعتقاد بک طرح‌واره ساختاری شناختی است برای گزینش، رمزگردانی و ارزیابی محرک‌هایی که بر ارگانیزم اثر می‌گذارند. بر اساس نظریه طرح‌واره تجارب اولیه کودکی منجر به شکل‌گیری باورهای بنیادین در خصوص خود، دیگران و دنیا می‌شود. یانگ مطرح ساخت که موقعیت‌ها و تجارب ناخوشایند زندگی باعث می‌شود که این باورهای بنیادین ناسازگاری، بد عملکرد، نافذ و رنج‌آور شوند (موسوی، قربانی، طباطبایی، ۱۳۹۳). از جمله سازه‌های مهم و جدید که بررسی سبک پردازش شناختی و نحوه اثرگذاری آن بر پردازش هیجانی در انسان می‌پردازد. سازه طرح‌واره‌های ناسازگار، الگوی های هیجانی و شناختی خود آسیب‌رسان در فرد هستند که در ابتدای رشد و تحول در ذهن شکل گرفته و در مسیر زندگی تکرار می‌شوند (یانگ، ۱۹۹۹). ژرف‌ترین ساختارهای شناختی طرح‌واره‌ها هستند، طرح‌واره‌ها در رویارویی با محرک‌های جدید بر پایه ساختار پیشین خود، اطلاعات به دست آمده را سرنند، رمزگردانی و ارزیابی می‌کنند، و بدین ترتیب بر نوع نگرش افراد نسبت به خود و جهان پیرامونش تأثیر می‌گذارد (جکوبین^۵، ۱۹۹۷). یانگ آن دسته از طرح‌واره‌های را که به رشد و شکل‌گیری مشکلات روان‌شناختی می‌انجامد، طرح‌واره‌هایی ناسازگارانه اولیه می‌نامند. این طرح‌واره‌ها الگوهای شناختی و هیجانی خود آسیب‌رسانی هستند که از جریان اولیه رشد آغاز شده و در طول زندگی تداوم می‌یابند (یانگ و مک‌گین ،

^۴ Comparative Self-Criticism: CSC

^۵ Young

^۶ Jacquin

^۱ Social anxiety

^۲ Body image

^۳ Self-Criticism

در زندگی روزمره، تاییدات/جلب توجه^{۱۳}، نگرانی/بدبینی^{۱۴}: تمرکز عمیق بر جنبه‌های منفی زندگی، بازداری هیجانی^{۱۵}: بازداری افراطی رفتاری، احساسات و ارتباطات خودانگیخته، معیارهای سرسختانه^{۱۶}: کوشش بسیار کند، خودتنبیهی^{۱۷}). به اعتقاد یانگ برخی از این طرح‌واره‌ها که حاصل تجارب ناگوار دوران کودکی هستند ممکن است هسته‌ی اصلی اختلالات شخصیت، مشکلات منش شناختی خفیف‌تر و بسیاری از اختلالات مزمن محور یک قرار گیرند. طرح‌واره‌ی درمانی می‌تواند درمان انتخابی برای بسیاری از اختلالات محور یک و دو و بیماران با مشکلات منش شناختی دیرپا باشد. علاوه بر آن برای درمان مجرمان جنایی و هم‌چنین درمان و پیشگیری از عود در بین مصرف‌کنندگان مواد نیز گزینه‌ی مناسبی است (لطفی، ۱۳۸۵). بنابراین سوال کلی پژوهش این است که آیا طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه توان پیش بینی تصویر بدن و سطوح خودانتقادی دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد را دارد.

روش شناسی

جامعه‌ی و نمونه آماری

جامعه‌ی آماری مشتمل بر دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه که در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ مشغول تحصیل می‌باشد. در این پژوهش نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشه‌ای است و نمونه‌ی پژوهش دانشجویان متاهل دانشگاه آزاد اسلامی در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ می‌باشد. با توجه به جدول مورگان تعداد نمونه‌های پژوهش یک گروه ۲۰۰ نفری به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای است. به صورتی که از مجموع دانشکده‌ها ۱ دانشکده و از گروه‌های آموزشی هم ۴ گروه به صورت تصادفی انتخاب شدند و از هر گروه هم ۴ کلاس و از هر کلاس هم به صورت تصادفی تعدادی دانش آموز انتخاب شد و سپس آزمونهای مربوطه روی آنها انجام گرفت.

ابزار پژوهش

۲۰۰۳). این طرح‌واره‌ها در عمیق‌ترین سطح شناخت، معمولاً بیرون از سطح آگاهی عمل می‌کنند و فرد را به لحاظ روان‌شناختی نسبت به ایجاد آشفتگی‌هایی چون افسردگی، اضطراب، ارتباطات ناکارآمد، اعتیاد و اختلالات روان‌تنی آسیب‌پذیر می‌سازند. طرح‌واره‌ها نیز بنیادهای شناختی فرد را تشکیل داده و می‌توانند رفتارهای فرد را شکل داده و به آن سمت و سو دهند، لذا می‌توان بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به عنوان بخش زیرین و سخت شناخت‌های افراد که اغلب در دوره‌های تحولی رشد شکل گرفته‌اند، با رفتارهای ناسازگارانه در مقاطع بعدی رشد افراد، رابطه برقرار نمود (یوسف نژاد، پیوسته، ۱۳۹۰). طرح‌واره‌ها از جمله علل فردی و روان‌شناختی است که در مطالعه‌ی وابستگی به مواد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، طرح‌واره‌ها موجب سوگیری در تفسیرهای فرد از رویدادها شده و این سوگیری‌ها خود را به صورت نگرش‌های تحریف‌شده، گمانه‌های نادرست، اهداف و چشم‌داشت‌های غیرواقع‌بینانه نشان می‌دهند، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، الگوها یا درون‌مایه‌های عمیق و فراگیری هستند که به رابطه‌ی فرد با خود یا دیگران ارتباط دارند و به شدت ناکارآمد هستند (کبودی، سلیمی، کاوسی، ۱۳۹۵). یانگ مجموعه‌ای از طرح‌واره‌ها را گردآوری نموده که به آن‌ها طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌گویند. یانگ این طرح‌واره‌ها را به شرح ذیل می‌نامد: (رهاشده‌گی^۱، بی‌اعتمادی بد رفتاری^۲، محرومیت هیجانی^۳، نارسایی/بی‌مهری^۴، گوشه‌گیری اجتماعی/بیگانگی^۵، وابستگی بی‌کفایتی عملی^۶، آسیب‌پذیری نسبت به زیان یا بیماری^۷، گرفتاری^۸، شکست پیشرفت^۹، استحقاق/بزرگ‌منشی^{۱۰}، خویش‌داری و خود انضباطی ناکافی^{۱۱}، اطاعت: احساس اجبار نسبت به واگذاری افراطی کنترل خود به دیگران^{۱۲}، ایثار: تمرکز افراطی بر ارضای نیازهای دیگران

¹ Abandonment

² Mistrut/Abuse

³ Emotional Deprivation

⁴ Defectiveness/Unlovability

⁵ Social Isolation/Alienation

⁶ Impaired Autonomy and Performance

⁷ Vulnerability to Harm or Illness

⁸ Enmeshment

⁹ Failure to Achieve

¹⁰ Entitlement/Superiority

¹¹ Insufficient Self-discipline

¹² Subjugation

¹³ Admiration/Recognition-Seeking

¹⁴ Pessimism/Worry

¹⁵ Emotional Inhibition

¹⁶ Unrelenting Standard

¹⁷ Self-punitivness

پرسشنامه روابط چند بعدی بدن- خود^۱: پرسشنامه روابط چند بعدی بدن- خود، از جمله ابزارهای مناسب برای سنجش تصویر بدنی است. پرسشنامه روابط چند بعدی بدن- خود، توسط کش در سال ۱۹۹۰ ساخته شده است. یکی از روش‌های سنجش بدگویی از تصویر بدن استفاده از پرسشنامه روابط چند بعدی بدن- خود است. این پرسشنامه یک آزمون ۴۶ سؤالی است. سؤال‌های آزمون شش بعد روابط بدن- خود شامل ارزشیابی قیافه، جهت‌گیری قیافه، ارزشیابی تناسب اندام، جهت‌گیری تناسب اندام، وزن ذهنی و رضایت بدنی را بر حسب مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۱ = کاملاً مخالف تا ۵ = کاملاً موافق) می‌سنجد. این پرسشنامه دارای نمرات وارونه سوالات متنوع و شش زیر مقیاس است. مشخصه‌های روانسنجی روابط چند بعدی بدن- خود در پژوهش‌های داخلی و خارجی مورد تایید قرار گرفته است. از جمله در پژوهش کش (۱۹۹۴) همسانی درونی همه زیر مقیاس‌های رضایت از قسمت‌های مختلف بدن با آلفای کرونباخ ۰/۷۷ و پایایی ۰/۸۶ بود. همچنین در پژوهش رایگان، شعیری (۱۳۸۵) از طریق پایایی بازآزمون و آلفای کرونباخ ۰/۸۸ / پایایی ۰/۸۱ گزارش کردند. پرسشنامه طرحواره ناسازگار یانگ: پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه (فرم کوتاه) یک پرسشنامه ۷۵ آئمی که توسط یانگ (۱۹۸۸)، نقل از لطفی و همکاران، (۱۳۸۶) برای ارزیابی پانزده طرحواره ناسازگار اولیه ساخته شد. این پانزده طرحواره عبارتند از: ۱- محرومیت هیجانی، ۲- طرد/رهاشدگی، ۳- بی اعتمادی/بدرفتاری، ۴- انزوای اجتماعی، ۵- نقص/شرم، ۶- شکست، ۷- وابستگی/بی‌کفایتی، ۸- آسیب‌پذیری نسبت به ضرر یا بیماری، ۹- گرفتاری/در دام افتادگی، ۱۰- اطاعت، ۱۱- ایثار، ۱۲- بازداری هیجانی، ۱۳- معیارهای نامنعطف، ۱۴- استحقاق و ۱۵- خویشتن‌داری و خود انضباطی ناکافی. این ۱۵ طرحواره در درون ۵ حوزه مطابق با حوزه‌های تحولی اولیه قرار می‌گیرند. که برای پاسخ خود از یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای استفاده کنند. اشمیت و همکاران، (۱۹۹۵) نقل از مودب، (۱۳۹۰). روایی این ابزار در پژوهش آقایوسفی و لی پور (۱۳۸۹) مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد در این تحقیق نیز اعتبار مجدد آن با استفاده از آلفای کرونباخ پس از اجرای آن در این تحقیق ۰/۸۸

مشاهده شد نتایج اولین پژوهش جامع راجع به ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ، که توسط اشمیت، جوینر، یانگ و تلج (۱۹۹۴) انجام شد، نشان داد که برای هر طرح‌واره ناسازگار اولیه، ضریب آلفایی ۰/۸۸/ بدست آمد و ضریب آزمون-بازآزمون در جمعیت غیربالینی بین ۰/۵۹ تا ۰/۸۹ بود. خرده-مقیاس‌های اولیه پایایی آزمون-بازآزمون و ثبات درونی بالایی نشان دادند. پرسشنامه مقیاس سطوح خودانتقادی: مقیاس سطوح خودانتقادی^۳ به عنوان مفهوم خودانتقادی دو بعدی به وسیله تامپسون و زوروف (۲۰۰۴) تهیه شده است. این مقیاس دو سطح خود انتقادی را که عبارتند از خودانتقادی مقایسه‌ای و خودانتقادی درونی شده اندازه‌گیری می‌کند. مقیاس سطوح خودانتقادی شامل ۲۲ آئتم است که بر روی یک مقیاس ۷ گزینده‌ای است که از دامنه ۱ به شدت مخالف تا دامنه ۷ به شدت موافق اندازه‌گیری می‌شود. این پرسشنامه در ایران در پژوهش‌های متعددی استفاده شده است. پرویزی فرد و همکاران، (۱۳۸۰) در پژوهش رجبی و کارجوسمایی (۱۳۹۱) روایی مقیاس با اجرا بر روی ۴۶۸ دانشجوی و با روش تحلیل عوامل و ضریب همبستگی گویه‌ها با نمره کل مطلوب بوده است. همچنین پایایی مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ برآورد شده است. در این تحقیق نیز اعتبار مجدد آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۱ مشاهده شد.

روش گردآوری داده‌ها

روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد، که از نظر هدف کاربردی می‌باشد.

تحلیل داده

به منظور بررسی رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تصویر بدن و خود انتقادی از آزمون همبستگی استفاده گردید و برای ارزیابی سهم طرحواره‌های ناسازگار اولیه و حوزه‌های آن در پیش‌بینی نمره کل تصویر بدن و خود انتقادی از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن نمره طرح‌واره‌های ناسازگار، تصویر بدن، خودانتقادی است.

نتایج

^۱ MBSRQ

^۳ LOSC

۵۲/۵۱ و انحراف معیار ۱۵/۸۸ مربوط به حوزه بریدگی و طرد می باشد و کمترین میانگین با مقدار ۲۶/۳۲ و انحراف معیار ۶/۹۲ مربوط به حوزه گوش به زنگی بیش از حد و بازداری می باشد.

در جدول شماره ۱ میانگین و انحراف معیار طرحواره ناسازگار اولیه و ابعاد آن بر اساس یک مقیاس ۶ درجه ای نمره گذاری محاسبه و ارائه شده است. در این پرسشنامه، نمره بالا نشان دهنده طرح واره های ناسازگارانه اولیه است. با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۱ مشخص شده است که در بین ابعاد طرحواره ناسازگار اولیه، بیشترین میانگین با مقدار

جدول شماره ۱. معیارهای آماری طرحواره ناسازگار اولیه را نشان می دهد

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد
بریدگی و طرد	۵۲/۵۱	۱۵/۸۸	۲۰۰
خودگردانی و عملکرد مختل	۴۰/۲۸	۱۰/۶۶	۲۰۰
محدویت های مختل	۲۸/۱۱	۷/۱۵	۲۰۰
حوزه جهت مندی	۲۶/۳۲	۶/۹۲	۲۰۰
گوش به زنگی بیش از حد و بازداری	۳۰/۴۲	۷/۵۵	۲۰۰
کل طرح واره ها	۱۷۷/۴۶	۳۴/۶۶	۲۰۰

با مقدار ۴۷/۰۲ و انحراف معیار ۶/۷۳ مربوط به جهت گیری قیافه می باشد و کمترین میانگین با مقدار ۵/۹۹ و انحراف معیار ۱/۶۷ مربوط به وزن ذهنی و رضایت بدنی می باشد.

در جدول شماره ۲ میانگین و انحراف معیار تصویر بدن و ابعاد آن محاسبه و ارائه شده است. با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۲ مشخص شده است که در بین ابعاد تصویر بدن، بیشترین میانگین

جدول شماره ۲. معیارهای آماری تصویر بدن را نشان می دهد

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد
ارزشیابی قیافه	۲۲/۹۸	۴/۷۳	۲۰۰
جهت گیری قیافه	۴۷/۰۲	۶/۷۳	۲۰۰
ارزشیابی تناسب اندام	۱۱/۶۸	۴/۷۳	۲۰۰
جهت گیری تناسب اندام	۴۳/۱۴	۷/۶۴	۲۰۰
وزن ذهنی و رضایت بدنی	۵/۹۹	۱/۶۷	۲۰۰
نمره کلی تصویر بدنی	۱۲۹/۷۹	۱۲/۸۶	۲۰۰

با مقدار ۱۳/۸۰ و انحراف معیار ۰/۶۵ مربوط به خودانتقادی مقایسه ای می باشد و کمترین میانگین با مقدار ۱۱/۱۵ و انحراف معیار ۰/۶۰ مربوط به خودانتقادی درونی می باشد.

در جدول شماره ۳ میانگین و انحراف معیار خودانتقادی و ابعاد آن محاسبه و ارائه شده است. با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۳ مشخص شده است که در بین ابعاد خودانتقادی، بیشترین میانگین

جدول شماره ۳. معیارهای آماری سطوح خودانتقادی را نشان می دهد

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد
خودانتقادی مقایسه ای	۱۳/۸۰	۰/۶۵	۲۰۰
خودانتقادی درونی	۱۱/۱۵	۰/۶۰	۲۰۰
خودانتقادی کل	۲۴/۹۵	۰/۱۲۵	۲۰۰

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌گردد آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای تمام متغیرها معنادار نیست ($p=0/555$) و بنابراین متغیرها دارای توزع نرمالی است و می‌توان از تحلیل‌های پارامتریک برای آن استفاده کرد.

جدول شماره ۴. آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن نمره طرح‌واره‌های ناسازگار، تصویر بدن، خودانتقادی را نشان می‌دهد

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کولموگروف اسمیرنوف Z	P
طرح‌واره‌های ناسازگار	۱۷۷/۷۹	۳۴/۶۶	۲۱/۲۴۵	۰/۵۵۵
تصویر بدن	۱۲۹/۷۹	۱۲/۸۶	۱۴/۲۶۵	۰/۰۲۶
خودانتقادی	۲۴/۹۵	۰/۱۲۵	۲۶/۲۰	۰/۰۲۷

جدول شماره ۵. ضریب همبستگی بین ضریب همبستگی پیرسون بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تصویر بدن را نشان می‌دهد

متغیر	ارزشیابی قیافه	جهت‌گیری قیافه	ارزشیابی تناسب اندام	جهت‌گیری تناسب اندام	وزن ذهنی و رضایت بدنی	نمره کلی تصویر بدنی
بریدگی و طرد	**/۰/۵۷۴	-۰/۳۰۸**	-۰/۱۱۳**	-۰/۰۲۸	-۰/۱۹۹**	-۰/۱۳۳
خودگردانی و عملکرد مختل	**/۰/۶۱۷	-۰/۳۰۸**	۰/۰۴۳	۰/۰۱۳	-۰/۱۳۳*	-۰/۱۱۸
محدویت‌های مختل	**/۰/۴۷۵	-۰/۴۱۱**	-۰/۱۸۸**	-۰/۰۴۵	-۰/۲۳۹**	-۰/۱۹۵
جهت مندی	**/۰/۵۷۵	-۰/۴۰۴**	-۰/۰۲۶	-۰/۰۱۴	-۰/۲۸۷**	-۰/۱۱۷
گوش به زنگی بیش از حد و بازداری	**/۰/۶۷۲	-۰/۴۳۰*	-۰/۰۶۳	-۰/۰۱۲	-۰/۲۸۵**	-۰/۱۴۸

همانگونه که جدول نشان می‌دهد مقدار ضریب همبستگی پیرسون بین تمامی زیرمقیاس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تصویر بدن یعنی حوزه بریدگی و طرد (-۰/۱۳۳) خودگردانی و عملکرد مختل (-۰/۱۱۸) محدودیت‌های مختل (-۰/۱۹۵) جهت مندی (-۰/۱۱۷) گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (-۰/۱۴۸) با تمامی زیرمقیاس‌های تصویر بدن رابطه مثبت داشتند. لذا فرض

صفر مبنی بر عدم وجود رابطه بین متغیرهای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تصویر بدن رد و فرض پژوهش پذیرفته می‌شود. یعنی بین و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تصویر بدن رابطه معنی دار وجود دارد. (توضیح اینکه در پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه روان نمرات بالا نشان دهنده طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌باشد و بنابراین در تفسیر همبستگی‌ها باید به این امر توجه شود.

جدول شماره ۶. ضریب همبستگی پیرسون بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با سطوح خودانتقادی را نشان می‌دهد

متغیر	خودانتقادی مقایسه‌ای	خودانتقادی درونی	خودانتقادی کل
بریدگی و طرد	**/۰/۵۷۴	-۰/۱۹۹**	۰/۷۷۳
خودگردانی و عملکرد مختل	**/۰/۶۱۷	-۰/۱۳۳*	-۰/۷۵۰
محدویت‌های مختل	**/۰/۴۷۵	-۰/۲۳۹**	-۰/۷۱۴
جهت مندی	**/۰/۵۷۵	-۰/۲۸۷**	-۰/۸۶۲

-۰/۹۵۷

-۰/۲۸۵**

۰/۶۷۲**

سطوح خودانتقادی رابطه مثبت داشتند. لذا فرض صفر مبنی بر عدم وجود رابطه بین متغیرهای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با سطوح خود انتقادی رد و فرض پژوهش پذیرفته می شود. یعنی بین و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با سطوح خود انتقادی رابطه معنی دار وجود دارد.

همانگونه که جدول ۶ نشان می دهد مقدار ضریب همبستگی پیرسون تمامی زیرمقیاس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یعنی حوزه بریدگی و طرد (۰/۷۷۳-) خودگردانی و عملکرد مختل (۰/۷۵۰-) (محدویت های مختل (۰/۷۱۴-) جهت مندی (۰/۸۶۲-) گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۰/۹۵۷-) با تمامی زیرمقیاس های

جدول ۷- ۴ - رگرسیون خطی طرح‌واره‌های ناسازگار و تصویر بدن را نشان می دهد

رگرسیون خطی طرح‌واره‌های ناسازگار و تصویر بدن							مدل متغیرها
P	T	β	B	F	r^2	r	
-۰/۰۰۱	۷/۱۶	۰/۳۵۸	۵۰/۷	۵۱/۳۶	۰/۱۲۸	۰/۳۸۵	گام اول، بریدگی و طرد
-۰/۰۰۱	-۴/۷۹	-۰/۲۳۳	-۰/۴۴۷	۳۸/۷۷	۰/۱۸۲	۰/۴۲۷	گام دوم، بریدگی و طرد و خودگردانی و عملکرد مختل
-۰/۰۰۱	-۳/۲۶	-۰/۱۷۳	-۰/۳۷۹	۳۰/۱۲	۰/۲۰۷	۰/۴۵۵	گام سوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل ، محدودیت های مختل
-۰/۰۰۱	۰/۱۵	-۰/۱۰۲	-۰/۳۷۹	۲۴/۸۹	۰/۲۲۳	۰/۴۷۳	گام چهارم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل و جهت مندی
-۰/۰۰۱	-۲/۸۳	-۰/۱۳۸	-۰/۷۴۳	۲۱/۹۳	۰/۲۴۱	۰/۴۹۱	گام پنجم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل و محدودیت های مختل، جهت مندی و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری

محدویت های مختل با ضریب تعیین ۰/۲۰۷ درصد تصویر بدن را پیش بینی می کند. در گام چهارم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل و جهت مندی با ضریب تعیین ۰/۲۲۳ درصد تصویر بدن را پیش بینی می کند. در گام پنجم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل، جهت مندی و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری با ضریب تعیین ۰/۲۴۱ درصد تصویر بدن را پیش بینی می کند.

مندرجات جدول ۷-۴ نشان میدهد که طی پنج گام تمام مولفه های متغیرهای پژوهش داری همبستگی چند گانه است. در تحلیل رگرسیون گام به گام در اولین گام بریدگی و طرد با ضریب تعیین ۰/۱۲۸ درصد قادر به پیش بینی تصویر بدن است. در گام دوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل با ضریب تعیین ۰/۱۸۲ درصد به صورت مشترک تصویر بدن را پیش بینی می کند. در گام سوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل و

جدول ۸- ۴ - رگرسیون خطی طرح‌واره‌های ناسازگار، سطوح خود انتقادی را نشان می دهد

رگرسیون خطی طرح‌واره‌های ناسازگار، سطوح خودانتقادی							مدل متغیرها
P	T	β	B	F	r^2	r	
-۰/۰۰۱	۲/۲۶	۰/۱۱۳	۰/۲۳۵	۱۹/۳۹	۰/۲۵۳	۰/۵۰۳	گام اول، بریدگی و طرد
-۰/۰۰۱	۲/۲۰	۰/۱۰۱	۰/۲۱۲	۱۸/۱۹	۰/۲۵۱	۰/۵۰۱	گام دوم، بریدگی و طرد و خودگردانی و عملکرد مختل
-۰/۰۰۱	۴/۸۱	۰/۲۳۱	۰/۴۴۲	۲۶/۱۸	۰/۲۰۱	۰/۴۲۵	گام سوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل
-۰/۰۰۱	۴/۸۷	۰/۲۳۲	۰/۴۴۴	۲۲/۸۹	۰/۲۱۴	۰/۴۴۱	گام چهارم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل و جهت مندی

۰/۰۰۱	۴/۸۵	۰/۲۲۹	۰/۴۳۸	۲۰/۷۸	۰/۲۰۳	۰/۴۱۵	گام پنجم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل و محدودیت های مختل، جهت مندی و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری
-------	------	-------	-------	-------	-------	-------	--

با توجه به یافته ها و نتایج پژوهش و اهمیت تصویر بدن در زندگی، همچنین اهمیت طرحواره ها و نحوه و زمان شکل گیری آنها در دوران کودکی و نوجوانی و با توجه به اینکه طرحواره ها در شکل گیری انتظارات و اورهای افراد درباره خود نقش مهمی ایفا می کنند به نظر می رسد جهت ارتقاء بهداشت روان افراد، باید توجه خاصی به تصویر بدن که منبع شکل گیری شخصیت و باورهای فرد درباره خود، دیگران و دنیا می باشد مبذول داشت. بدین منظور می توان از طریق مشاوران، روانشناسان و رسانه های ارتباطی با آگاهی بخشی به خانواده ها در مورد نحوه تربیت فرزندان به عنوان اولین و مهمترین محیط شکل گیری طرحواره ها، با بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات افراد، از بروز مشکلات تصور بدنی و خود انتقادی در آینده پیشگیری کرد.

تشکر و قدردانی

این مطالعه، برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی می باشد که در معاونت پژوهشی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه به تصویب رسید.

منابع

1. Sadock BJ, Sadock VA. [Synopsis of psychiatry]. Rafiee H, Rezaei F. (translators). Tehran: Arjmand; 2008: 392-401. (Persian)
2. Bakhshani NM. [The guid to prevent and treat addiction: Cognitive-behavioral models]. Zahedan: Zahedan University of Medical Sciences; 2002: 21-2. (Persian)
3. Ghoreishizadeh M, Torabi K. [Comparing of mental disorders in 200 self-referral addicts of welfare referred to the center of Tabriz]. Tabriz medical journal 2002; 55: 49-53. (Persian)
4. Azad-Fallah P. [Biological and psychological foundations-the underlying addiction]. Journal of psychology 2000; 5(3): 234-46. (Persian)
- Abolghasemi A, Ahmadi M, Kiamarsi A. [The Relationship of metacognition and perfectionism with psychological consequences in the addicts]. Journal of behavioral sciences 2007; 5(2): 73-8. (Persian)

مندرجات جدول ۸-۴ نشان میدهد که طی پنج گام تمام مولفه های متغیر های پژوهش داری همبستگی چند گانه است. در تحلیل رگرسیون گام به گام در اولین گام بریدگی و طرد با ضریب تعیین ۰/۲۵۳ درصد قادر به پیش بینی خودانتقادی است. در گام دوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل با ضریب تعیین ۰/۲۵۱ درصد به صورت مشترک سطوح خودانتقادی را پیش بینی می کند. در گام سوم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل و محدودیت های مختل با ضریب تعیین ۰/۲۰۱ درصد خودانتقادی را پیش بینی می کند. در گام چهارم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل و جهت مندی با ضریب تعیین ۰/۲۱۴ درصد خودانتقادی را پیش بینی می کند. در گام پنجم، بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت های مختل، جهت مندی و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری با ضریب تعیین ۰/۲۰۳ درصد سطوح خودانتقادی را پیش بینی می کند.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از ضریب همبستگی و رگرسیون نشان می دهد که بین طرحواره های ناسازگار اولیه با تصویر بدن طرحواره های ناسازگار اولیه با تصویر بدن رابطه معناداری وجود دارد. در تبیین این فرضیه می توان به این نکته اشاره کرد با توجه به نگاه فرهنگهای مختلف در مورد دانشجویان متاهل، نگرانی فیزیکی می شود، و دانشجویان از نظر یانگ، آسیب رسانی و قدرتمندترین طرحواره ها، چهار طرحواره رهاشدگی /بی ثباتی، بی اعتمادی / بد رفتاری، محرومیت هیجانی و نقص / شرم می باشند که در حوزه اول قرار دارند. که نتایج حاصل از پژوهش نیز نشان داده که بین طرحواره های ناسازگار حوزه اول (بریدگی و طرد) و تصویر بدن در دانشجویان متاهل رابطه وجود دارد. از تصویر بدن در این گروه بیشتر بوده و باعث مشکلات زیادی از جمله عدم رضایت از ظاهر جسمانی و حتی دید منفی نسبت به اندام شده است.

نتیجه گیری

15. Brummett BR, Wade J, Rivera-Mindt M, Cecero J. Attachment style, early maladaptive schemas, coping self-efficacy, therapy alliance and their influence on addiction severity in methadone maintenance treatment. *Fordham University, College of psychology*, 2007: 18-82.
16. Ball SA, Young JE. Dual focus schema therapy for personality disorders and substance dependence: Case study results. *Cogn Behav Pract* 2000; 7: 270-81.
17. Lobbetael J, Arntz A, Sieswerda S. Schema modes and childhood abuse in borderline and antisocial personality disorders. *J Behav Ther Exp Psychiatry* 2005; 36: 240-53.
18. Molody R, Deghkom M, Mutaby F, Omidwar N. [Comparison of early maladaptive schema in obese binge eaters and obese non-binge eaters]. *Journal of behavioral sciences* 2010; 4(2): 109-14. (Persian)
5. Vlierberghe LV, Braet C, Bosmans G, Rosseel Y, Bogels S. Maladaptive schemas and psychopathology: On the utility of Young's schema theory in youth. *Cogn Ther Res* 2010; 34: 316-32.
6. Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. [Schema therapy: A practitioner's guide]. Hamidpour H, Andooz Z. (translators). Tehran: Arjmand; 2003: 23-41. (Persian)
7. Yousefi N, Etemadi A, Bahrami F, Ahmadi A, Fatehi-Zadeh M. [Comparing of early maladaptive schemas among divorced and non-divorced couples as predictors of divorce]. *Journal of psychiatry and clinical psychology* 2010; 16(1): 21-33. (Persian)
- Sargolzaei MR. [Addiction]. Tehran: Ghatreh; 2007: 10-25. (Persian)
8. Rafiee H, Sajjadi H, Narenjiha H, Nouri R, Farhadi MH, Norouzi S, et al. [Qualitative and quantitative interdisciplinary methods for research on addiction and other social problems and deviances]. Tehran: Dangheh; 2008: 310-23. (Persian)
9. Hooman HA. [Statistical inference in behavioral research]. Tehran: Samt; 2004: 211-3. (Persian)
10. Sadooghi Z, Aguilar-Vafaie M, Rasoulzadeh-Tabatabaie K, Esfahanian N. [Factor analysis of the Young schema questionnaire-short form in a nonclinical Iranian sample]. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology* 2008; 14: 214-9. (Persian)
11. Young JE. The relationship between appearance schemas, self-esteem, and non direct aggression among college women. Ph.D. Dissertation. Oklahoma State University, 2007: 15-35.
12. Ahmadian-Gorgi M, Fata L, Asgharnejade-Farid A, Malakooti K. [Comparison of early maladaptive schema and attempting to commit suicide in depressed patients with non-depressed patients attempting suicide and non-clinical population]. *Journal of new cognitive sciences* 2008; 10(4): 49-59. (Persian)
13. Cannon R, Lubar J, Baldwin D. Self-perception and experiential schemata in the addicted brain. *Appl Psychophysiol Biofeedback* 2008; 33: 223-38.